

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Videm, Via G. Mazzini št. 10/I.
Tel. 33-46 — Poštni predal (Ca-
sella postale) Videm 186. —
Poštni čekovni račun (Conto
corr. post.): Videm, št. 24/7418.

MATAJUR

GLASILO BENEŠKIH SLOVENCEV

NAROČNINA:
Za Italijo: polletna 300 lir —
letna 500 lir — Za inozemstvo:
polletna 600 lir — letna 1000 lir
— Oglasi po dogovoru.
Posamezna številka 25 lir

Leto VI. — Štev. 18 (119)

UDINE, 16. - 31. OKTOBRA 1955

Izhaja vsakih 15 dni

Trinkov duh nas dramati

Majhen po številu, a najbolj izobražen med tedanjimi narodi sveta je bil mali grški narod. Od časa do časa se je cvet naroda zbiral k takozvanim olimpijskim igram. Mladi izbrani junaki so tedaj vžgali baklje v svetem ognju v Olimpiji in tekali skozi mesta in vasi z gorečo plamenico v rokah in znak, naj se spet razvname narodna zavest in kultura. Dogorjene plamenice so položili na grobove svojih slavnih mož.

Na tak klasični prizor se je človek nehoti spomnil v nedeljo 2. oktobra 1955. leta, ko so se možje in mladina iz raznih krajev Slovenske Benešije zbrali v Vidmu. Kakor da nosijo živi plamen čiste ljubezni do svojega roda in kulture so prihajali v skromno sobano, a ta je bila za njih olimpijsko svetišče...

Pod veliko sliko moža - buditelja - ki jo je preprosta roka narisala, so nastopili mladi in spregovorili odločno besedo ob zgodovinskem datumu.

To niso praznice, če pomislimo, da se je ta dan prvič v zgodovini beneških Slovencev rodilo društvo, ki si je dalo po svojem vzorniku in voditelju ime »Kulturno - prosvetno društvo Ivan Trinko«. Morda je prav ta prva oktobrska prva nedelja letošnjega leta odločil mejnik v življenju in zgodovini našega rodu v Benešiji.

Saj naše društvo ni kar klub za preganjanje dolgega časa ali za prirejanje družabnih večerov. V prsih nas vseh je želja, da to naše društvo postane nekaj več, da bo res pomembno za našo rast.

Predvsem bodi »Ivan Trinko« zbirališče vseh, prav vseh naših ljudi, da bomo eno v srcu in duhu. Zato bo društvo moralo poudarjati vse to kar nas druži in obsojati podpihovanje, ki vlačijo na dan, kar naj bi nas ločilo. V našem zbirališču bodi prostora za tihne in požrtvovalne delavce, ne pa za stremuške značaje, ki bi radi le svojo osebo porivali v ospredje.

Ognjišče nam tudi bodi! Kakor je v

hiši ognjišče znak družine in njene skupnosti, tako naj bi bilo tudi tu za vso Beneško Slovenijo prosvetno ognjišče. Od tu naj ogreva plamen našo narodno zavest, ki ima za svoje bistvo branilo in širjenje našega jezika, pravični samobitne kulture. In to ne v škodo, marveč v dobrem mejaštvu z vsemi, po sporočilu našega Trinko, naših velmož in padlih borcev.

Tretjič, naše društvo hoče biti svetilnik vsej naši domačiji. Ta naj pošilja svojo luč od vasi do vasi, do zadnje samotne kočice, kjer živi naš trudni rod. Sveti naj mu na poti borbe in pravice; preganja naj temo bojazni in krivice!

Trinkov duh nas dramati! Njemu se je skalo oko, predno je ugledal naš mali dom; omahnila mu je mrtva roka, ko je klesal poteze na obrazu našega naroda.

Toda mi, ki smo se pod njegovim okriljem zbrali, bomo prevzeli njegov načrt in klavir. Z novim prosvetnim društvom smo vsadili mladiko, ki bo iz njegovega groba črpala življenjskih sokov, da se razraste v mogočno drevo pod katerem se bo zbiral ves rod beneških Slovencev!

Položili smo temelj našemu kulturno - prosvetnemu delu

V nedeljo 2. oktobra je bil velik dan za Beneško Slovenijo. Na ta dan predpoldne so se zbrali v Vidmu številni možje in mladeniči, dekleta in dijaki iz mnogih naših vasi na občini zbor kulturno-prosvetnega društva »Ivan Trinko«. Ni jih oviral ne trud ne bojazen, prišli so, da po stoletnem molku ustanove svoje prvo društvo. Prišli so zato, da svoj rod dvignejo na kulturno višino svojih bratov, da ne bodo več zaostali, da bodo po sporočilu svojega mrtvega, a vedno živega voditelja Ivana Trinko čuvali in branili narodni in kulturni zaklad.

Te ideje so sijale raz lic vseh prisotnih in so odmevale iz besed zastopnika pripravljalnega odbora, ki je govoril:

V imenu pripravljalnega odbora pozdravljam vse udeležence, ki so se odzvali našemu vabilu. Pozdravljam današnji praznik, ki je za nas beneške Slovence izredno velikega pomena, saj je to prvič v naši zgodovini, da govorimo o lastnem kulturno - prosvetnem društvu. Zbrali smo se tu v Vidmu ob sliki pokojnega mons. Ivana Trinko in mu obljublamo, da bomo skušali nadaljevati pot, ki nam jo je on zarisal, ko je še živel med nami.

Dobro veste, da si mora vsak narod, ki hoče uspešno ustvarjati in razvijati svojo kulturo, izoblikovati tudi najvišje organe, ki ga vodijo in mu to omogočajo; pri nas bi bil ta višji organ prosvetno društvo. Naši ljudje so že od nekdaj želeli, da bi imeli kakšno ustanovo te vrste, da bi se mogli kulturno izživljati in seznanjati s slovensko kulturo. Toda do tega ni moglo priti, saj veste, da smo bili vedno predmet raznarodovanja. Mi pa nismo klonili, dediščino naših prednikov — sladki materin jezik — smo ohranili do današnjih dni in to je naše najboljšo orožje v življenjskem boju. Jezik je najvidnejši znak samobitnosti vsakega naroda do lastnega kulturnega izživljanja.

Mi beneški Slovenci pripadamo sicer malemu narodu, toda narodu, ki po svoji stopnji izobrazbe spada med najbolj kulturne. Važno je tudi, da se je v nas utrdila zavest, da tega, kar so tako zvesto čuvali naši predniki, ne smemo izgubiti in pustiti, da bi se spremenilo v pepel. Ne sme se zgoditi nikdar več, da bi vrgli v ogenj naše knjige in vse kar do kazuje, da smo Slovenci. Ne, do tega ne sme priti nikdar več, ostati moramo neodtujeni v borbi za naše kulturne pravice. Pa bo morda kdo dejal, kako pa naj si ustvarimo kulturo, ko pa nimamo prilike in možnosti, ker nimamo slovenskih šol v naših vaseh?

Da, do večerja je bilo to res težko, treba je bilo samo ohranjati stare svetinje naših prednikov, da niso iztrebili sloven-

skega jezika iz naših domov, danes pa je vse drugače.

Kulturno prosvetno društvo »Ivan Trinko«, ki ga danes ustanovljamo, bo skrbelo prav za te možnosti, seveda s pomočjo našega sodelovanja. Nešteti naši dijaki že študirajo v Trstu ali Gorici in njih število se vsako leto veča. Tem je torej že dana možnost, da se izobrazujejo v svojem materinem jeziku in je seveda tudi njihova dolžnost, da širijo slovensko kulturo v svojih domačih krajih.

Naše kulturno društvo pa bo iskalo še drugih možnosti. V teh prostorih na primer bo na razpolago obširna knjižnica, kjer bo naše ljudstvo lahko spoznalo vse večje slovenske pisatelje in pesnike in vso zgodovino našega naroda. Z vašim sodelovanjem bi prišli še do drugih lepih uspehov. V marsikateri vasi bi se lahko organizirali pevski zbori, igre in druge prireditve. Vse to bi ogromno pripomoglo k splošni izobrazbi in dvigu slovenske kulture na naših tleh.

To bi bil le začetek in prvi program, ki ga moramo uresničiti. Če bomo s skupnimi močmi orali na našem kulturnem polju, bomo prav gotovo pretrgali tiste težke železne verige, ki so do danes uklepale naše roke in uresničile se bodo želje našega pesnika-voditelja Ivana Trinko:

Oh, daj, zasijaj svit nam zore bajne,
vstani sonce zmage nam sijajne!
Prikaži skoraj žarko nam se lice
pogažene pravice!

Nato je bila dana beseda predstavniku iz Gorice, ki je prinesel pozdrave in voščila kulturnih organizacij iz Goriškega. Po prisrčnih pozdravih je gost med drugim dejal:

Prosvetno društvo, katero si boste danes ustanovili in bo nosilo ime mons. Ivana Trinko, vašega največjega pesnika in pisatelja, naj bo granitni temelj k vse-

mu vašemu bodočemu kulturnemu delu. Z današnjim dnevom so postavljeni sicer temelji tej novi kulturni zgradbi, a potrebno bo, da vsak Slovenec iz Beneške Slovenije prispeva z vsemi svojimi razpoložljivimi močmi, da postane ta kulturna izgradnja popolna in čvrsta, da bo lahko služila svojemu namenu. Tako delo je sicer težko in je bilo pri vsakem narodu najtežje delo, a vse kaže da bo šlo, ker so tu dokazi, da je beneški Slovenec čvrst in zdrav ter dovteten za izobraževanje; to so dokazali vaši najmlajši, ki so se lotili študija v materinem jeziku in dosegajo danes odlične uspehe v goriških in tržaških srednjih šolah.

Nato se je dotaknil nekaterih zgodovinskih dejstev in nadaljeval: Tako kot imajo otroci italijanskih staršev pravico do rojstva, preko otroških vrtecev in osnovnih šol do vse višje izobrazbe, isto pravico bi morali imeti otroci slovenskih staršev, da jih materina beseda spremlja skozi vse osnovne in srednje šole. Nihče ne more trditi, da se otroci na Goriškem in Tržaškem ne nauče v slovenskih šolah tudi državljanskega jezika. Dokaz je takoj tu, ker otroci, ki so dovršili slovenske srednje šole, z lahkoto študirajo na italijanskih univerzah.

Sledilo je poročilo o pravilih društva. Ko so bila pravila z nekaterimi dodatki sprejeta, se je prešlo k volitvam upravnega in nadzornega odbora, v katerega je bilo izvoljenih devet oziroma trije člani. Izvoljeni odborniki so mladi, deložni in imajo veliko voljo do dela, kar so pokazali tudi v diskusiji.

Po končanem ustanovnem občnem zboru so si zborovalci ogledali društveno knjižnico, ki šteje že mnogo izvodov klasičnih in modernih del slovenskih pisateljev.

Solidarnost z borci BBO

Slovenski župani in občinski svetovalci Tržaškega ozemlja vseh političnih strank in organizacij so poslali dne 1. t. m. predsedniku vlade Segnjavu protestno pismo v zvezi s sodno razpravo, ki jo pripravlja videmsko porotno sodišče proti 50 bivšim partizanom, borcem slavnega Briško-beneškega odreda. V pismu je med drugim rečeno, da so bili borci, ki so danes na zatožni klopi, sestavni del osvobodilnega in odporniškega gibanja in so s svojo borbo prispevali ne le k porazu fašizma in k osvoboditvi svoje zemlje in Italije izpod nacizma, temveč

so dali svoj prispevek tudi za uveljavljanje načel ustave nove republikanske Italije.

Tudi ANPI (Zveza italijanskih partizanov) iz Vidma obsoja proces proti partizanom iz Beneške Slovenije. ANPI poudarja, da proces proti njim ne koristi pomiritvi med Slovenci in Italijani in prijateljstvu med Italijo in Jugoslavijo in opozarja, da dejstvo, da se je kdo boril pod poveljstvom jugoslovanskih partizanskih enot in pod tem poveljstvom izvršil vojna dejanja proti nacifašizmu, gotovo ne more pomeniti razloga za sod-

PISMO ODBORA ZA OBRAMBO PARTIZANOV NADIŠKE DOLINE

Partizanske borce Nadiške doline ne bi smeli postaviti pred sodišče

Odbor za obrambo partizanov Nadiške doline je poslal parlamentarnim skupinam, tajništvom posameznih naprednih strank, Osrednjemu odboru ANPI ter pokrajinskim in krajevnim odborom iste organizacije, organizacijam bivših preganjancev, tisku, bivšemu predsedniku ČLN Parriju in drugim naslednje pismo:

»Odbor za obrambo partizanov Nadiške doline, ki je bil ustanovljen na pobudo bivših partizanov in političnih preganjancev iz Trsta, Gorice in Vidma, da bi se zavzemal za aktivno solidarnost sil odpora, antifašistov in vsega demokratičnega prebivalstva v obrambo obtoženih protifašistov, si dovoljuje obvestiti Vas v kratkih besedah o okoliščinah v zvezi s procesom proti partizanom tako imenovane »Beneške četete«.

21. septembra je bila položena obtožnica, po kateri bo moralo priti pred porotno sodišče v Vidmu 50 protifašistov in bivših partizanov iz Nadiške doline, pripadnikov obeh narodnostnih skupin in raznih političnih gibanj. Obtoženi so, da so po 8. septembru leta 1943. zagrešili številne hude zločine, med njimi velezdajo, uničenje arhivov in dokumentov v nekaterih občinah Nadiške doline, umore, ugrabitev oseb, rope, tatvine itd. (Na vašo željo vam bomo poslali besedilo obtožnice, da bi se z njo lahko podrobneje seznanili).

Na procesu ne bodo navzoči vsi obtoženci, kajti nekaj se jih je izselilo v tujino, v glavnem v Jugoslavijo.

Po sedanjem predvidevanju bi moral biti proces med jesenskimi zasedanjem vladnega porotnega sodišča, torej v prvi polovici novembra t. l., tako bi morali biti sojeni kot napadni zločinci ti borci, ki se niso bali smrti in ki so bili pripravljani žrtvovati vse, ne da bi se bali najhujših težav in skrajno trdi borbi za poraz fašizma in za osvoboditev svoje zemlje in Italije izpod nacističnega in fašističnega jarma.

Ne more biti dvoma, da izhaja pobuda za ta proces — kot se je zgodilo tudi s podobnimi procesi, ki so bili v drugih delih Italije — od fašističnih in kolaboracionističnih elementov, od ljudi, ki so bili in ki so iz razumljivih razlogov ostali najhujši sovražniki gibanja odpora in osvoboditve. Obtožba — katere tu ni treba ne podrobno analizirati ne posebej pobijati — je rezultat večletnega zbiranja materiala s strani policijskih in sodnih organov, istih organov, ki doslej niso storili ničesar, da bi spravili pred sodišče zločince, ki so mučili in morili toliko antifašistov in borcev proti nacifašizmu, ki so poslali toliko nedolžnih ljudi v koncentracijska taborišča, požigali cele vasi in naselja itd. Vsi zločini so še vedno v živem spominu nas vseh.

Kdo so obtoženi partizani in antifašisti? Po padcu fašizma so se dvignili, čeprav brez orožja, kot so storili toliko tovariši v drugih delih Italije. To se je zgodilo v času, ko je Mussolini po ustanovitvi republike v Salò, izročil vzhodne pokrajine Hitlerju. Takrat je bilo ustanovljeno tako imenovano Jadransko Primorje (Adriatisches Kuestenland) pod upravo Gauleiterja Rainerja, ki je ne le izvajal upravno, zakonodajno in sodno oblast, temveč je tudi mobiliziral mladino v nacistično vojsko. Mladi možje tega ozemlja, nad katerimi Italija ni izvajala nobene oblasti, so bili postavljeni pred alternativo, ali naj služijo Hitlerju

ne obtožbe, če se noče narediti procesa proti samemu odporniškega gibanju, in da to tudi ne more spremeniti narave vojnih dejanj in jih po absurdu degradirati na raven navadnih zločinov, kajti narodnoosvobodilna borba zatiranih narodov proti nacifašistični tiraniji, povsod in kjerkoli, je bila ena sama in nedeljiva.

in njegovi vojni, ali pa naj se pridruži borcem za svobodo, demokracijo in pravice delovnega ljudstva. Danes pa hočejo soditi borce, ki so izbrali edino pravično pot, vredno resničnega domoljuba in antifašista.

Obtoženi partizani niso pripadali neki neodvisni enoti, tako imenovani »Beneški četeti«, kot zatrjuje obtožnica, temveč so se borili v rednih enotah, vključnih v »Briško-beneški odred«, ki je operiral pod poveljstvom IX. korpusa Jugoslovanske narodnoosvobodilne vojske; te enote so bile torej sestavni del zavezniških in pridruženih sil.

Želeli bi poudariti, da že čitanje obtožnice spominja na obtožbe, ki so jih proti partizanom in domoljubom formulirala nacistična in fašistična vojaška sodišča. Po našem mnenju nikakor ne pretiravamo, če zatrjujemo, da bi lahko sodišča z istih postavk formulirala enake obtožbe proti vsakemu borcu odporniškega gibanja.

Mnenja smo, da ni treba še posebej poudarjati, da ljudje, ki so bili in ki so ostali sovražniki odpora in njegovih pridobitev, ki so še danes vsidrani v javnih uravah in organih, nočejo s tem procesom prizadeti samo posameznih obtožencev, ki so kot borci izvrševali povelja višjih poveljstev, temveč poskušajo predvsem oblatiti osebooblično in odporniško gibanje v celoti in osramotiti lik borcev, ki so dali vse za zmago idealov svobodoljubnih narodov. Vsi oni, ki so se borili za veliko stvar protifašizma in odpora, bi se morali z vsemi svojimi silami upreti in v katerikoli obliki pokazati svojo solidarnost s krivično obtoženo tovariši, kajti oni so bili, kot vsi ostali, del osvobodilnega in odporniškega gibanja in kot so vsi protifašistični borci s svojo borbo in nadčloveškimi žrtvami prispevali k zmagi nad fašizmom. K osvoboditvi svoje domovine izpod nacifašističnega tiranstva in k uveljavljanju onih načel, ki so danes nezakonjena v ustavo italijanske republike. Dolžnost vseh antifašistov in partizanov bi torej morala biti, da preprečijo, da bi ostanki fašistične mentalitete uspelo uresničiti svoje namene, da postavijo na zatožno klopi vse odporniško gibanje, da podpihujejo narodnostno mrtno in ovirajo ne le pomiritve duhov med pripadniki dveh narodnostnih skupin, ki skupaj živita na tem ozemlju, temveč tudi sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo, kar je v nasprotju s splošnim duhom pomirjenja in z interesi naprednega gibanja.

Ne glede na prikazane razloge, po katerih je treba na obtožence gledati enako kot na italijanske vojake, ki so se borili pod zavezniškimi poveljstvi, kar jih po našem mnenju odzvejuje vsakršne odgovornosti za dejanja, storjena po nalogu višjih poveljstev, in ne da bi se nadalje spuščali v proučevanje dejstev, ki podpirajo tezo o njihovi popolni nedolžnosti, sodimo, da imajo sedanji obtoženci tudi pravico, da velja zanje člen 16 mirovne pogodbe, s katerim se je Italija obvezala, da ne bo preganjala borcev in antifašistov za dejanja v vojaških operacijah v korist ciljev, za katere so se borili zavezniški in pridruženi narodi.

Krivica, storjena obtoženim tovarišem in ki se utegne jutri spremeniti v hude kazni in v moralno obsodbo samega odpora, nam je narekovala, da ustanovimo Odbor za obrambo partizanov Nadiške doline s sedežem v Vidmu, ul. Mazzini 10. Obnavljamo poziv, da se pridružite temu odboru ali da v kakršni koli obliki izrazite svojo aktivno solidarnost do obtožencev, tako da bi bilo s skupnimi napori končno mogoče preprečiti, deset let po slavni zmagi nad nacifašizmom, vsako preganjanje bivših borcev odpora in osvobodilne vojne.

Videm, 8. oktobra 1955.

Odbor za obrambo partizanov Nadiške doline.

SI ALLARGA IL MOVIMENTO DI PROTESTA DEGLI ANTIFASCISTI

Lettera del Comitato di difesa dei Partigiani della Valle del Natisone

In relazione al procedimento giudiziario in corso contro 50 ex partigiani della Val Natisone appartenenti al »Briško Beneški Odred« (Raggruppamento del Collio e della Slavia) per fatti d'arme avvenuti dopo l'8 settembre 1943, procedimento giudiziario che ha destato vivissima impressione in tutti gli ambienti antifascisti della Slavia e del Friuli, pubblichiamo copia della lettera inviata dal Comitato di difesa degli ex partigiani della Val Natisone, a tutte le organizzazioni e partiti democratici antifascisti, al Comandante del C.V.L. Ferruccio Parri (Maurizio), ai gruppi parlamentari e alla stampa democratica.

Il Comitato per la Difesa dei Partigiani della Valle del Natisone, costituitosi su iniziativa degli ex partigiani e perseguitati politici di Trieste, Gorizia ed Udine al fine di stimolare l'attiva solidarietà della Resistenza, degli antifascisti e della popolazione democratica in difesa degli antifascisti accusati, si permette di informarVi in breve sulle circostanze riguardanti il processo contro i partigiani della cosiddetta »Beneška četa«, cioè della »Compagnia del Veneto«.

Il 21 settembre scorso è stata depositata la sentenza di rinvio in giudizio, con la quale cinquanta antifascisti ed ex partigiani della Valle del Natisone, appartenenti ad ambedue i gruppi etnici ed a diversi movimenti politici, dovranno comparire dinanzi alla Corte d'Assise di Udine. Essi vengono accusati di aver commesso dopo l'8 settembre 1943 numerosi e gravi delitti, tra cui: alto tradimento, distruzione di archivi e documenti in alcuni comuni della Valle del Natisone, omicidi, sequestri di persone, rapine, furti ecc. (Comunque a Vostra richiesta Vi invieremo la copia della sentenza di rinvio, affinché possiate prendere visione della stessa.)

Non tutti gli accusati saranno presenti al processo, poiché parte di essi è emigrata all'estero, principalmente in Jugoslavia.

Secondo le attuali previsioni, il processo dovrebbe svolgersi durante la sessione autunnale della Corte d'Assise di Udine, cioè nella prima metà di novembre c. a. Così, questi combattenti, che hanno sfidato la morte e che hanno voluto sacrificare tutto senza temere di affrontare anche i più gravi disagi in una lotta combattuta nelle più difficili condizioni per abbattere il fascismo e liberare la propria terra e l'Italia dal giogo nazista e fascista, dovrebbero venir processati come comuni criminali.

Non vi può essere dubbio che l'iniziativa per tale processo, come è avvenuto del resto per altri simili che hanno avuto già in altre parti d'Italia, proviene da elementi fascisti e collaborazionisti, da gente che fu e rimase per ovvie ragioni accerrima nemica del movimento di Resistenza e di liberazione. L'accusa, che qui non sarebbe il caso di analizzare dettagliatamente né confutare con controargomenti, è il risultato di una raccolta pluriennale di materiale, fatto da organi di polizia e giudiziari, organi, che sinora nulla hanno fatto per portare a giudizio criminali, che avevano torturato e assassinato tanti antifascisti e combattenti contro il nazifascismo, che hanno inviato tanta gente innocente in campi di concentramento, incendiato interi villaggi e borgate ecc., delitti e crimini, rimasti ancora nel vivo ricordo di tutti.

Chi sono i partigiani e gli antifascisti accusati? Essi si sono sollevati, inermi, dopo la caduta del fascismo come hanno fatto tanti e tanti compagni in altre parti d'Italia. Ciò avvenne nel periodo quando Mussolini, dopo la costituzione delle provincie orientali a Hitler. Fu allora costituito il cosiddetto Adriatisches Küstenland, amministrato dal Gauleiter Rainer, il quale non solo esercitava il potere amministrativo, legislativo e giudiziario, ma anche mobilitava la gioventù per l'esercito nazista. I giovani di questo territorio, sul quale l'Italia non esercitava nessun potere, furono posti dinanzi all'alternativa di servire Hitler e la sua guerra oppure di unirsi ai combattenti per la libertà, la democrazia e i diritti del popolo lavoratore. Avvenne così che oggi si vuole processare dei combattenti che hanno scelto la unica giusta via degna di ogni vero patriota ed antifascista.

I partigiani accusati non appartenevano ad una unità indipendente, alla cosiddetta »Beneška četa«, come si afferma nell'accusa, bensì essi combattevano in unità regolari facenti parte del »Briško-beneški odred - Raggruppamento del Collio e del Veneto«, che operava sotto il comando del IX corpus dell'esercito di liberazione della Jugoslavia; tali unità perciò erano parte integrante delle forze alleate ed associate.

Vogliamo farVi osservare che già la lettura dell'atto di accusa richiama alla memoria quelle formule di incriminazione usate contro partigiani e patrioti dai tribunali militari nazisti e fascisti. Riteniamo di non esagerare per nulla affermando che i tribunali dovrebbero, usando uguali impostazioni, formulare simili accuse contro ogni combattente del movimento di Resistenza.

Siamo dell'avviso che non sia necessario sottolineare particolarmente che questi elementi, i quali furono e rimangono nemici della Resistenza e dei suoi risultati, annidati ancor oggi in amministrazioni ed organi pubblici, non vogliono con questo processo soltanto colpire i singoli accusati, che d'altronde, come combattenti, eseguivano gli ordini dei comandi superiori, bensì cercano innanzitutto di infangare il movimento di Liberazione e della Resistenza nel complesso e deludere la figura dei combattenti che tutto diedero per la vittoria degli ideali dei popoli amanti della libertà. Tutti coloro che si sono battuti per la grande causa dell'antifascismo e della Resistenza dovrebbero opporsi con tutte le loro forze e dimostrare attiva solidarietà in qualsiasi forma verso i compagni ingiustamente accusati, poiché essi furono come tutti gli altri, parte del movimento di Liberazione e della Resistenza e come tutti i combattenti antifascisti hanno contribuito con la propria lotta e con sacrifici sovrumani alla vittoria sul fascismo, alla liberazione della propria patria dalla tirannia nazifascista ed all'affermazione di quei principi che sono sanciti nella Costituzione della Repubblica Italiana. Il dovere, dunque, di tutti gli antifascisti a partigiani dovrebbe essere quello di impedire che i residui della mentalità fascista possano riuscire a realizzare i propri disegni; di porre tutto il movimento della Resistenza sul banco d'accusa e di rifomentare l'odio nazionale, ostacolando non solo la pacificazione degli spiriti tra gli appartenenti ai due gruppi etnici conviventi in queste regioni, ma anche la collaborazione tra l'Italia e la Jugoslavia, il che è contrario alla distensione in atto ed agli interessi del movimento progressivo.

A prescindere dalle ragioni suesposte in base alle quali gli accusati vanno ritenuti alla stessa stregua dei soldati italiani combattenti agli ordini dei comandi alleati, il che, a nostro avviso, li assolve da qualsiasi responsabilità collegata alle azioni fatte in seguito agli ordini dei comandi superiori e senza addentrarci oltre nella disamina dei fatti che sostengono la nostra tesi della loro completa innocenza, riteniamo che gli stessi abbiano pure il diritto di godere dei benefici dell'art. 16 del Trattato di Pace, nel quale l'Italia si obbliga di non perseguire i combattenti e gli antifascisti per azioni svolte nel corso delle operazioni militari a favore dei fini per i quali combattevano i popoli e le nazioni alleate ed associate.

L'ingiustizia che colpisce i compagni accusati e che potrebbe domani tramutarsi in gravi pene per loro e in condanna morale della stessa Resistenza, ci ha indotto a formare il Comitato per la Difesa dei Partigiani della Valle del Natisone con sede a Udine, via Mazzini 10.

Rinnoviamo l'appello di aderire a questo Comitato oppure di esprimere in qualsiasi modo la Vostra solidarietà attiva verso gli imputati affinché con comune sforzo si possa infine impedire, a dieci anni dalla gloriosa vittoria sul nazifascismo, ogni ulteriore persecuzione di ex combattenti della Resistenza e della guerra di Liberazione.

In attesa di una Vostra risposta

Vi salutiamo cordialmente.

Udine, li 8 ottobre 1955.

Seguono le firme.

PODBONESEC

Odpri so obmejni blok na Štupci

Končno smo parčakali, de so odpri tudi obmejni blok na Štupci. Preteklo nedeljo, dne 9. tega meseca ob 9.30 uri so parvikrat uždignili zapore, de je mogu iti u Kobarid an Tolmin parvi avtobus.

Po akordu, ki je biu podpisan 20. avosta u Vidmu, je naš blok parve kategorije. Cez blok na Štupci bojo lahko šli zatuó tud tisti, ki imajo navaden pasaport. Dovoljeno je tudi voziti z avtomobili an drugimi vozili, za kar pa je trjeba imjet triptik an druge karte, a o tjem smo u preteklosti že pisali buj natanko.

PROMETNA NESREČA

Pretekli tjean se je ponesrečila 54 ljetna Dorboló Alojzija iz Naukul. Nesreča se je dogodila blizu mosta pri Barnasu. Žena se je pejala z bicikletu, iz Skrutovega je pa paršla na motorju Zamolo Marija an se zalezela vanjo. Obe ženski sta bili ranjeni.

Z DREVESA JE PADU

Zlo močno se je udaru 8 ljetni Mašera Izidor iz Bijač, ker je padu iz figovega drevesa. Pejali so ga sobit u čedadski špitau, kjer so ga operirali zavoj ran, ki jih je ušafu par padcu.

ZA CJESTO PODBONESEC - MARSIN

Governo je dodeliu našemu kamunu za naprej djelat cjesto, ki bo pejala iz Podbonesca u Marsin, 2 milijona lir.

CEDAD

ZIMSKI URNIK TRGOVIN

Z dnem 3. oktobra je stopiu u veljavu tale urnik trgovin za Cedad:

Trgovine jestvin: ob djelaunikh od 8,30 od 12,30 in od 14,30 do 19. (ob sobotah odprto do 13. ure an od 14,30 do 19); ob nedeljah zaprto.

Pečarije: ob djelaunikh od 7. do 12,30 an od 14,30 do 19. (ob sobotah dopudne odprto do 13. ure); ob nedeljah od 7. do 12,30.

Mesarije an ribarnice: ob djelaunikh od 7. do 12. ure; ob sobotah od 7. do 13. an od 15. do 19.; ob nedeljah zaprto.

Trgovine z blagom, čarjevji an urami: ob djelaunikh od 8,30 do 12. an od 14,30 do 19. (ob sobotah od 8,30 do 19.); ob nedeljah zaprto.

Trgovine železine: ob djelaunikh od 8,30 do 12. an od 14. do 18,30 (ob sobotih dopudne odprto do 13. ure); ob nedeljah zaprto.

S KOLESA JE PADU

Pred dnevi se je precej močno udaru 43 ljetni cjestar Zuccolo Gino iz Čedada. Mož se je peju s svojim biciklom an je zavozu s sprednjim kolesom u kup pjeska, ki ga je malo prej on sam tja vargu an se zvarnu. Par padcu se je

FOJDA

Belgija pobrala še dva naša emigranta

Iz Belgije so nam poslali žalostno novico, de se je tam ubiu z motociklom Adelmó Čekon, doma iz Podcerkve. Ze več ljet je djelu u mini u Monsu an je stau tud u kantini par Vižinu iz Sv. Lenarta u Havré-Les Mons. Ku več naših puobu je imú vesejé za kupit motocikel an nje vvedu, de mu bo ta parnesu smart. Ponesreču se je par Binche an je umrú u La Louviere, kamor so ga pejal u špitau. Star je biu komaj 24 ljet. Naj mu bo lahka juška zemja!

Za njim je umrú u špitau u Montigny sur-Sambre Ciril Camugnar iz Mažerol. S svojo družino je stau že več ljet u Belgiji. Ni dougo od tega, de je paršú damú u Benečijo an se je več časa zdravu u čedadskim špitau, ker je mislu, de bo jo mogli tle ozdravit boljzen, ki ga je mučila že dougo časa. A nič ni pomagalo, kar je paršú nazaj u Belgijo, je šlo nimar na slabše. Težka minatorska boljzen — silikoza je izpodjedla življenje te

NEME

ZASTRUPJENJE Z JEDJO

U videmski špitau so muorli pejati 50 ljetnega oštjerja Orlando Jožefa iz Črneje, zak e se zastrupu s pokuarjenimi jedlji. Zdravit se bo muoru 8 dni.

REZIJA

TRAGIČNA SMRT ZENE

Vso rezjansko dolino je zlo pretresla vest, da se je 54 letna Clemente Anna smrtno ponesrečila pri delu. Zena je pomagala pri spuščanju drv po vzpejuči tližu Stolbice, a nek tovor jo je oplazil z vejami po krilu in jo odnesel s seboj. Ko se je obleka strgala je nesrečnica padla v brezno iz kakih 150 metrov višine. Prisotni niso ženi mogli prav nič pomagati, ker se je vse to zgodilo v parih sekundah. Pri padcu si je žena razbila vso lobanjo in rebra in zato je bila na licu mesta takoj mrtva.

DOBER LOVSKI PLEN

Ni dolgo od tega, da so lovci ustrelili dva gamsa na Kaninu, pretekli teden so pa pobili še tretjega na Muzcu, ki je tehtal 27 kg. Pravijo, da je ta divjačina prišla najbrže iz Bovškega, kajti v rezjanski dolini so gamsi zelo redki.

SV. LENART SLOVENOV

GIBANJE PREBIVALSTVA

U našem kamunu so se od julija do septembra t. l. rodili, poročili an umrli tle ljudje:

Rojeni: Azzolini Marina hči Danila iz Gorenje Mjerse; Podreka Silvana hči Marceline iz Jagnjeda; Basaldella Mariano sin Ivana iz Škrutovega; Cosson Angel sin Angela iz Kovačevce; Florjančič Adrijan sin Marjana iz Kovačevce; Gollia Roza hči Antona iz Podutane.

Poroke: Kjuk Marija iz Klenj s Kamunjaru Adam iz Klastre; Krizetič Renzo z Zannini Adilo oba iz Škrutovega; Rodi Giovanni Battista vicebrigadir finance iz provincije Imperia z Garjup Lilijano iz Škrutovega.

Umrli: Tomazetič Ivan (Ostarič) iz Gorenje Mjerse star 77 ljet; Hvalica Anton (Dreju) iz Gorenje Mjerse star 70 ljet; Gallanda Gjuditta poročena Terliker (Rosič) iz Podutane stara 63 ljet; Bledič Jožef (Blaž) iz Utane star 77 ljet.

DIVJI PRAŠIČI DJELAJO ŠKODO

Ze smo pisali, de so se večkrat parkazal u naši okuolici divji prašiči an de so nardili dosti škode. Naši jagri so nimar hodili nadnje an so jih tud več pobili. Ni dougo od tega pa so se spet parkazal u Seuč an so nardili dosti škode na puoju. Zavoj tega je naš šindik prosu prefekta, de naj on preskarbi, de se uniči ta divjačina.

DARILO PREFEKTA NAŠI FARI

Te dni je videmski prefekt pošjú našemu famoštru novo lambreto za lon, ker vje, de je naša fara zlo velika an so vasi zlo oddaljene ene od druge an je bluo zlo težkuó opravljat službo peš.

BRDO

BARDSKI AKUEDOT NU DJELAJO

Dougo timpa so čakali Barjenji, de bi mjeli nou akuedot, anjelé nu saluduafo to realizacijon. Djelo nareto s pomočjo ministra od djela u reprezentiva parvi zlo vreden intervent našemu palzu. Ta intervent kle u daja senje fiducje anu u odperja novo šperančo za še kako drugo djelo. Akuedot u če beti prece naref an takoviš čemó morjeti pitu dobro an zdravu vodu, ki je prej njesmo mjeli.

DREKA

ŽALOST U DRUŽINI NAŠEGA EMIGRANTA

Huda nesreča je zadjela družino Autona Pavletiča, ki djela že več časa u Belgiji. Z velikim troštam so čakal otročiča, a jim je umrú, še tisti dan, ko je tlu rojen.

Vozni red avtobusnih prog v Jugoslavijo

Objavljamo popoln vozni red in cene voženj avtobusa na progí čez obmejni blok Štupca v skladu z videmskim sporazumom

ČEDAD - KOBARID - TOLMIN in obratno

Lir	Din	Vožnje	Km	POSTAJE	Km	Vožnje	Din	Lir
—	—	9. —	—	CEBAD (Piazza Duomo)	46	14.10	230	300
185	140	10.17	28	Kobarid	18	12.53	—	—
300	230	10.40	46	TOLMIN	—	12.30	—	—

SLOVENSKA PISANA BESEDA

O najnovjšem slovenskem slovstvu

MIŠKO KRANJEC, ki je prejšnja leta z vrsto knjig pokazal na svoje Prekmurje, na socialne razmere, ki jim pod nekdanjo oblastjo ni videl rešitve, je izdal po vojski nekaj obsežnejših del, v katerih se je lotil tudi novega časa, pa brez prave pisateljske sreče. Pač pa je napisal v knjigi *Tihozitlja in pejsača* nekaj lepih in prirsčnih črtic iz trdih vojnih let, v knjigi *Rad sem jih imel*, ki jo je izdal lani, pa prav prijetno obdelal vrsto zgodb iz svojega otroštva v domači panonski ravnini. Zelo plodovit je še zmerom ANTON INGOLIC. Napisal je novele iz življenja v zasledeni Srbiji, kamor so ga Nemci izselili s Štajerskega, obdelaval stare, medvojne in povojne razmere v vinskih gorah, delo na mladinski progli, zapletljaje ob meji in tako dalje — torej precej pisano, vendar bolj zunanje zažeto snov. Razkroj kmečkega grunta in gospodarsko odvisnost štajerskega vinarja ali zaplete ob ustanavljanju delovnih zadrug je prikazoval tudi IVAN POTRČ, vendar z večjo silo. Se bolj velja to za njegove drame o Kreflih, ki so zelo blizu življenja, najbolj pa za njegovo najnovejšo delo *Na kmetih*. Ta roman se res zelo veliko suče okoli telesnosti, pritegne pa človeka s svojo odkritostjo, z nekaterimi toplimi opisi in postavami in z živim jezikom, ki je zajet naravnost iz ljudstva. To je gotovo eno najmočnejših del, kar smo jih dobili po vojski. Z druge strani, s Tolminskega, je CIRIL KOSMAČ, priznan kot eden najboljših pisateljev. Napisal je sicer malo, tako pred vojsko novele, ki jih je po vojski izdal v zbirki *Sreča in kruh*, povest *Pomladni dan* ali zgodbo *Očka Oreš*, ki sodi med najboljše o partizanskih letih. Po nji je posnel scenarij za film *Na svoji zemlji*. Kosmač se je omejil na svoje tolminske rojake, ki jih opisuje zelo živo v njih drobnih in velikih težavah. Najrajši se ustavlja ob nekaterih tipih, ki so večkrat smešni, ubogi na duhu in na telesu, zraven pa kaže, kaj so morali ljudje preskusiti pod italijansko oblastjo ali v zadnji vojski. Zelo mu je mar jezik in zato skrbno tehta svoje stavke.

Poleg Seliškara; Udoviča ali Kocbeka, ki je bilo njih pripovedno delo omenjeno že spredaj, lahko imenujemo še Primorca Bogomirja Magajno, ki je napisal marsikaj iz doživljenja v partizanih, ali VLADIMIR BARTOLA, ki je po rodu iz Trsta in je tudi nekajkrat segel v povojni tržaški svet, TONETA ŠIFRERJA, ki je ujel več lepih podob iz kmečkega sveta, pa je 1942 padel kot talec, KARLA GRABELJŠKA, ki je napisal nekaj boljših partizanskih zgodb, in še koga iz tako imenovanega srednjega rodu.

V Trstu piše BORIS PAHOR, ki je okušan italijansko vojaščino celo v Afriki, po razpadu Italije po najhujša nemška taborišča, od koder se je po osvoboditvi moral iti zdraviti v Francijo. Njegove črtice in novele obravnavajo slovenske ljudi v Trstu in ob morju na Krasu, njih življenje pod fašizmom in trdoto uničevalnih taborišč. Rad riše drobna dožive-

tja in z drobnimi liričnimi podobami je bogato obsul tudi pripovedovanje z narodnoosvobodilnim motivom. S tržaškega ozemlja je tudi ALOJZ REBULA, ki razgrinja v svojih zgodbah zapleteno zunanje in notranje življenje slovenskega rodu na robu italijanskega sveta, zaplete, ki jih je ustvarjala tuja oblast in vzgoja, preseljevanje naših družin v Italijo, osvobodilni boj ali današnji zmedeni položaj na tem kosu slovenske zemlje.

Rebula je iz vrst naših najmlajših pripovednikov in od teh so zbudili pozornost še BENO ZUPANČIČ z vrsto dobro izpeljanih zgodb iz današnjega vojaškega, mestnega in tudi podeželskega življenja, še bolj pa LOJZE KOVAČIČ z Ljubljanskimi razglednicami, v katere je ujel nekaj zelo živih, resničnih postav iz našega časa, medtem ko se skuša ANDREJ HIENG uveljaviti z modernizmom po zgledu nekaterih zahodnih pisateljev.

Na robu literarne zgodovine in pripovedništva je obširen roman *Pogine naj pes!*, v katerem je poskušal ANTON SLODNJAK prodreti v notranjost Frana Levstika, pri tem pa pokazal še celo vrsto postav iz naše kulturne preteklosti.

Pomembnejše drame nismo dobili. Nekaj več uspeha so doživeli FERDO KOZAK s komedijo iz meščanskega sveta ali MIRA PUC s snovjo iz osvobodilnega gibanja ter že omenjeni MATEJ BOR. Posrečila pa se je BRATKU KREFTU igra *Kranjski komedijanti*, v kateri je oživil prvi poskus slovenske posvetne dramatike v 18. stoletju. Drugi, ki je tudi pokazal več življenjske moči, je že omenjeni IVAN POTRČ z igrami, ki prikazujejo razkroj večje kmetije v zadnjih desetletjih.

Literarne razprave in ocene piše med drugimi JOSIP VIDMAR, najpomembnejši kritik med obema vojskama. Pred dvema leti je izdal zajetno knjigo kritik in esejev, ki kaže bistrega ocenjevalca umetniške vrednosti, kar mu priznavajo tudi tisti, ki se ne strinjajo z njegovimi različnimi pogledi. Po listih in uvodih v razne knjige je raztreseno podobno delo, ki ga je opravil FRANCE KOBLAR in z njim žel skoraj splošno priznanje. Prav tako je raztreseno tako delo FILIPA KALANA (KUMBATOVICA), ki zna pisati lahkotno in duhovito o literarnih, dramskih ali umetniških rečeh. Gledališko kritiko je lepo vzdignil VLADIMIR KRALJ, ki se mu je posrečilo tudi nekaj zgodb iz nemških taborišč, da sodijo med najboljše podobe tega žalostnega sveta.

Tako delo izhaja v glavnem v naših literarnih listih. Prvi so 1946 začeli izhajati *Razgledi v Trstu*, pa so morali pred dvema leti prenehati. Isto leto je bil v Ljubljani ustanovljen *Novi svet*, ki se je pred kratkim preimenoval v *Našo sodobnost*, medtem ko izhajajo v Mariboru *Nova obzorja* do neke mere pa bi mogli sem prističi tudi *Obzornik* in še nekaj drugih listov. V načrtu pa je še nova kulturna revija v Kopru, ki bi povezovala predvsem Primorce.

Konec.

Vrenje mošta

Sladek mošt začne u sodu prej al potlé vreti an par tjem se cuker trašformá u alkohol an ogljikov dvokis, ki gre ven skuoz kipelno vežo. Vrenje ne začne samo od sebe, ampá ga storijo vinske kvasnice.

Vinske kvasnice so majhna, z očesom nevidna živa bitja, ki so na grozduju an pridejo par predelavi u mošt. U njem se zlo hitro multiplikajo, de postane mošt, ki je buj prej več ali manj čist, zlatorumene farbe an zavoj nedostih kvasnic moten, hčelkast kot mljeko. Kar se kvasnice multiplikajo tud vrejo an storijo nardit mošt u vino.

Vrenje je velikega pomjena za vino. Ni prau, če prepuščate vrenje samo sebi, če ga ne kontrolirate. Vrenje mošta je trjeba kontrolirati, ker je glih od vrenja odvisna kvaliteta vina. Tuó je pa mogoče samo takrat, če so sodi zatakneni s kipelno vežo — narbuojs je z glažvevo, de lahko vidite kakúo izhajajo mehurčki ogljikovega dvokisa.

Vrenje se vrši takuole: po 24 do 48 ur, kar se je mošt napunu u sod, muora začeti rahlo vrenje, ki se u nekaj dneh veča an nazadnje kipi. Tuó traja takúo dougo, dokler cuker ne prevre, potlé postaja vrenje an izhajanja plina (gas) buj počasno. Potlé vrenje henja an mlađo vino se počasi samo očisti.

ŽIVINOREJA

Deset zapovedi za pravilno fuotranje živine

1. Dajaj usak dan živini fuotar nimar ob isti uri. Prebavila se navadijo na svoje djelo ob določenem času an takúo fuotar narbuojs šfrutajo. Natančnost par fuotranju je velikega pomjena an parpomure, de se živina dobro razvije an ostane zdrava. Če fuotrate, kar živina še ni lačna, premetava fuotar, ga razriva an mečka. Če pa je živina preveč dougo lačna, žre preveč hitro an premalo žveči an zavoj tega lahko zboleje.
2. Nimar dajajta najparvo buj slab fuotar an potlé buojsi. Lahko prebavljaju fuotar dajajte prej, potlé pa težko prebavljaju. Za prebavo lahkega fuotra ni trjeba tarkaj prebaunih sokou kakor za težko prebavljaju. Zatuó fuotrajte na primer kuhano ali poparjeno jed — korenje, rjepo itd. — praščem prej, kakor suho (sjerak itd.).
3. Obrok (racjon) naj bo nimar 'dnak.
4. Če imate več sort fuotra, ga razdelite na 'dnake obroke.
5. Dok živina ni pojedla parvega obroka, ji ne dajajte drugič.
6. Fuotar naj bo čist. Skarbjeti muorate posebno, de ni pomješjan z zemljo, s kokošjem perjem an z drugo umazanjjo. Jasli ali korita očistite nimar pred

7. Pred fuotranjem ni parporočljivo napajati. Voda razredči prebavne sokove an živina zatuó slabše prebavljaju. Zatuó konje an krave napajajte šelé, kar ste jih že nafuotrali. Če pasete, je prau, de daste živini pred napajanjem še nekaj suhega fuotra.
8. Prehod od ene sorte fuotra na drugo naj bo počasen (na primer od zelenega fuotra na suho an obratno).
9. Živina nuca počitek po fuotranju, zatuó ne puščajte ljudi u hljeu, kar so živali site. Počitek pomaga par prebavi. Tudi volé an krave, ki jih nucaate za djelo, muorate pustit po fuotranju nekaj časa u hljevu, de lahko mjerno prežvekujejo.
10. Živini, ki djela, dajajte par težkem djelu buojsi fuotar an u večjih obrokli. Tudi mlado živino muorate buojs fuotrat. Praščem, ki jih pitate, muorate dajaj dvakrat na dan, a takrat dosti. Pitani praščiči muorajo imjet mjer, de dobro prebavijo težki fuotar. Zatuó ni prau, de jih u nekatjerih krajih gospodinje fuotrajjo po petkrat na dan. Lahko bi videli, de so praščiči izločali cjeu neprebavljen sjerak.

an še več gradu C. Buojš pa je seveda, če se mošt ne ugreje več ku 20 gradu C, ker preveč visoka temperatura vrenja škoduje aromi (savorju) vina.

Vinske kvasnice u moštu pa njeso usé 'dnako velike. Na zdravem zdrjelem grozduju so te kvasnice buj močne an zatuó mošt buojš vre. Na gnilen grozduju pa so kvasnice slabe an zatuó je prau, de u tajnih primerih nucaate čiste vinske kvasnice. Te so artificioelno narete an so nujno potrebne, an se nucajo po receptu, ki ga dajo tam, kjer kupite kvasnice.

Svinjska srbečica ali garje

Tuó je boljezen, ki jo lahko ušafa skoraj usá živina (konji, krave, ovce, svinje) an jo pouzročajo male živalice, velike 0,2 do 0,8 milimetru, ki jih vidimo zlo težkuó z očesom. Spadajo u družino pajkov an jim pravijo grinje. Jih je več varst an žive na telesu kot parasiiti, kjer sesajo s sesalkami kri. Zlo hitro se multiplikajo. Iz jajčka, katjerega znese samica (femina) u kožo, se že u 5 do 7 dneh razvije ličinka (larva) an iz nje u dveh tednih grinja. Iz enega para se lahko u treh mjesčih namnoži 1,5 milijona parasiitvo. Zavoj tega se takúo hitro širijo an je potrjebno, de se dobro uničijo že subit, ko se parkažejo. U gorkih hljevih se

širi srbečica na druge živali an z različni rečmi se lahko prenaša naprej. Za zdravljenje je več preparatov, ki jih predpiše veterinar. Za domači nuc je narbu hitro par rokáh žveplena mast, katjero si napravite lahko tudi sami. Na eno part masti primješajte eno part žveplenege cveta (fiore di zolfo), dobro premješajte an mažite bouna mjesta. To zdravlilo lahko ušafate že nareto u usaki speciariji.

Da ne bo snjeh polomu drevja

Veliko škodo djela po sadounjakih zguodnji snjeh, če pade na neodpadlo listje, pa tud poznejši moker snjeh je nagobaren. Še buj veliko škodo nardit u sadounjakih poledica, pred katjero se ne more drevje rešit.

S pravilnim obrezovanjem lahko preprečite škodo. Zatuó pustite za krono zadostno število vej u pravi distanci. Če se ena od tjeih vej odlomi, s tjem še ni drevo izgubljeno. U primeru, de imá varh le dve večji veji an se ena od tjeih zlomi, je navadno drevo zgubljeno.

Kadar obrezujete staro drevo, nimar mislite tud na nosilnost an morebitno škodo, če bi se ta ali ona veja odlomila; zatuó rajš preprečite škodo s pametnim skrajševanjem an rjedčenjem vej. Buojš je samo 'dno part vej zgubit kakor pa cjele drevo. Rjes je trjeba učasih odžagati ljepo rodovitno vejo, a pomislit je trjeba, de snjeh an poledica ne poznata usmiljenja. Kar ne zdarži, se odlomi, podere an še takúo dobra operacija ne rješidrevesa pred uničenjem. Dobar sadjar muora biti tehnik, ki mjeri, botanik, ki dobro zastopi naravo an zdravnik operater. On muora u usakem času dati poškodovanemu drevesu pravo pomuoč. Samo takúo se ne bo trjeba bati hudih zim an raznih škodilcevu. Njekšan slovenski pregovor pravi: *če je zima marzla, de poka, bo u jeseni sadje an moka!*

CIRIL KOSMAČ TISTEGA LEPEGA DNE

Govoril je o sladkosti in bridkosti zakonskega življenja tako prepričevalno in temeljito, kakor bi bil najmanj že trikrat vdovec. Toda pri svojem govoru je bil tako nepreviden, da je omenil tudi vaške zvonove, ki so ga vrgli iz tira, da je popolnoma pozabil na bridkosti in sladkosti zakonskega življenja. Tu je treba omeniti, da so bili zvonovi prava slabost častitega gospoda Valentina Sirka. Že dvakrat jih je »pojedele«, kakor je vedela vsa vas, zdaj pa, ko je bil denar že v tretje zbran in, hvala bogu, tudi na pravem mestu, je že meseca in meseca pridigal samo o zvonovih. Opisal je velikost, širino in obliko, napisal je okraske ter razlagal, da bodo v zvoniku viseli v diagonalni. Vaščani so bili diagonalne kajpak že tako siti, da se je neke nedelje podžupan oglasil s kora, češ dovolj je tega. Zdaj pa je spet govoril, posebno še zato, ker ni bilo podžupana v cerkvi. Ka-

zalo je, da sta mlada popolnoma razumega diagonalna in da sta se z njo tudi docela strinjala, ker sta krepko pritrdjevala. Na koro pa je Mešele stresal Kobilčerja za ramo, češ naj zaigra in mu vzame besedo. Toda župnik je sam sprevidel, da ne sme preveč izkoriščevati ljudskega potrpljenja, in to še tem manj, ker je vendar povabljen na kosilo. Tu je treba spet pripomniti, da je bil Valentin Sirk znameniti jedec; njegov tek je bil vsega spoštovanja vreden, da se o njem dostojno izrazimo. Zato je zaključil svoj govor, se vrnil k oltarju, še nekaj požebal, nato pa se je okrenil in zapel: »Ite missa est!«. Pevci so zategnili »Deo gratias« skoraj do nezavesti, zvončki so zacingljali, župnik je dal blagoslov in po vsej cerkvi se je razlilo sonce in veselje. Bil je konec! Tak lep in slovesen konec! Kobilčerja je zgrabilo tako slavnostno razpoloženje, da je odprl vse registre,

pustil popolnoma v nemar dve težki solzi, ki sta mu drli po lepih starčevskih licih in igral, igral. Toda kaj je igral? Po cerkvi se je razlila sama cesarska himna. Župnik je zastal korak pred vrati v zakristijo, cerkev je ostrmela, »gubrov grm« se je zganil in izbuljil oči. Pevci so o nemeli. Mešele se je prvi znašel in krepko stresel Kobilčerja za ramo. Kobilčerja pa ga je samo začudeno pogledal in naprej prebiral pedale in plesal s svojimi koščenimi prsti po zamazanih tipkah. Nato je razumel, se zlecnil, odmaknil roke, kakor bi ga tipke zapekle — in cesarska himna je odplavala in stokajoč umrla v vsej svoji mogočnosti.

Cerkevkeve se je počasi izpraznila, samo Kobilčerja je ves trepetal in se bal stopti iz kurnika.

»Jezus, Jezus!« je stokal in se obupno grabil za sivo glavo.

»Kaj boš,« je zamahnil Mešele. »Zaneslo te je pač.«

»Saj, saj,« je stokal Kobilčerja. »Kaj pa Peskarjevi?«

Ko sta naposled vendarle prišla iz cerkve, so se pevci že pogajali z »gubrovim grmom«, ki je trdil, da je njihova sveta dolžnost, Kobilčerja naznaniti, kajti že res, da je Kobilčerja star in dober človek, ampak država je več.

»Saj, ali kdo pravi, da ni?« je zagodrnjal Mešele.

»Ah, ne bodite otročji!« je dejala Nanca, ki je videla, da sta Nace in Ruparjev Franc že stiskala pesti.

»No, pa naj bo!« je rekel Nande in zmagoslavno puhnil skozi nos dim jugoslovenske cigarete.

Ko so zavili proti stopnicam, je Kihova

Jera skočila k Nanci, jo lovila za roko in žlobudrala:

»Vso srečo, vso srečo, Nanca!«

»Je že dobro!« se je namrdnila Nanca.

»Kje boste pa kosili?« je vprašala Jera.

»Pri Modrijanu.«

»Pri Modrijanu. Jezus no. Tam pa dobro kuhajo,« je rekla, ampak nenadoma je zamižala in spet se je božji blagoslov pokazal tako radodarnega, da je kihnila.

Ker pa seveda tudi zdaj ni verjela, da bo kaj, je kihnila Nanci naravnost v nape-te prsi.

»Jezus!« je vzkliknila in prestašena odskočila. »Že spet. Kakšen blagoslov!«

»Saj, saj, blagoslov pa, blagoslov. Nanc je zagodrnjala Nanca in pokazala na svoje prsi, kjer je bil cel roj drobnih mušic.

»Oh, to ni nič, to se vse opere...« je drobila Jera in se ritenski umikala, ker je vedela, da jo je zdaj že popolnoma zavozila in da se lahko za kosilo kar pod nosom obrise. Stopila je K Mici in rekla:

»Veš, tako nekam namigavala mi je, naj pridem na kosilo. Kaj takega! Še v glavo mi ne padé, da bi sedla z njo za mizo. Nak!«

»Kakopak!« je zamrmrala Mica in obe sta izgignili za župniščem.

»No zdaj pa le stopimo,« je rekla Nan-

za naše mlade bralce

PREŽIHOV VORANC:

Potolčeni kramoh

V našem kraju je grda šega, da si ljudje radi dajejo priimke. Zasmehljive, poniževalne, sramotilne in včasih tudi čisto neumne priimke. Včasih so taki priimki zelo duhoviti, včasih pa so neumni in brezsmiselni.

Priimke smo si začeli dajati že v šoli, ko smo bili še čisto majhni. Kdo ve, zakaj smo to delali. Ti priimki so se potem držali ljudi tja do groba. Pravo ime se je pozabilo in veljal je le priimek.

Spominjam se majhnega dečka, ki je bil moje starosti in s katerim sva vsa leta hodila skupaj v šolo. Bil je sirotec brez staršev in za rejenca pri nekem bogatem kmetu. Bil je čisto majhen kakor krogla in čisto bel. Imel je bele lase, bele obrvi, belo kožo in, ker je nosil tudi hodno obleko, ki je bila bela, kadar je bila oprana, je bil deček podoben kepi snega. Njegova bela podoba mi je zrasla s prvimi spomini moje mladosti. S temi prvimi spomini pa je zrastle tudi njegov priimek, čuden, nerazumljiv priimek. Rekali so mu: Potolčeni kramoh. Navzlic nerazumljivosti tega priimka smo ga vsi klicali tako. Vedeli smo le toliko, da je v tem priimku nekaj posebnega in žaljivega. Poudarek priimka je bil na besedi kramoh, ki je pomenila nekaj tujeja, nekaj hudega. Prva beseda Potolčeni je bila najbrž v zvezi z njegovo majhno, zgrbljeno postavo.

Deček je bil na svoj priimek zelo hud. Čudno pa je bilo, da je bil kljub svoji neznanosti tako hud in da so se ga bali veliko močnejši tovariši. Edino mene se je bal v razredu, vsem drugim pa je bil kos. Kadar je čul svoj priimek, se je zmeraj stresel. Glasno in javno se proti temu priimku nikdar ni pritoževal, le gorje tistemu, ki ga je tako imenoval. Po cele dneve je oprezoval, da ga je dobil v pesti in ga premlatil.

Kadar smo se igrali »piške in jastreba«, je bil navadno za jastreba. Če ga je kaka piška izzvala z njegovim priimkom, jo je gonil tako dolgo, da jo je ujel in potem jo je tako premikastil, da je začela vpiti na pomoč. Prav zato, ker so šolarski tovariši vedeli, da ga priimek boli, so ga še huje izzivali.

Nekoč je bil zopet za jastreba. Jaz sem bil piška in lovil me je ob potoku, ki je tekel med jelševjem. Pri tem sva se počasi odajevala od drugih tovarišev. Imel sem dolge noge in mi ni bilo nič, skočiti čez potok medtem ko on tega ni mogel in, kadar se je pognal čez vodo, je navadno štrbunknil vanjo. Takrat sem se mu na ves glas režal, kar ga je še huje jezilo.

»Šleka pač!« sem vpil z druge strani

potoka. To je bila otroška psovka, ki je zelo bolela.

Tedaj se je bel deček ves srdit zagnal čez vodo, se skobacal na drugi breg in skoraj bi me bil dobil, ako bi jaz ne bil urno skočil in se zopet zagnal nazaj na drugi breg potoka. Njegova urnost me je zastrašila. Tedaj sem zavpil proti njemu:

»Potolčeni kramoh, skoči na ta breg, če moreš!« In še nekajkrat sem ponovil: »Potolčeni kramoh, Potolčeni kramoh!«

V mojih besedah je bilo takrat gotovo več zlobnosti kakor pa razposajenosti. To je čutila tudi bela kepa na onem bregu. Nenadoma se je ta kepa zaustavila za neko jelšo in se nehala poganjati za menoj. Široki rokavi, njegove hodne obleke so nehali mahedrati v zraku.

»Skoči, Potolčeni kramoh!« sem še enkrat zaklical čez vodo.

Toda bela kepa se tudi zdaj ni premaknila. Občepela je za neko jelšo in njen beli obraz je bil skrit za grmovjem, da ga nisem mogel natančno videti. Bila je podoba, ko da si je izvil nogo ali se zbodol na kakem železju. Tedaj me je zaskrbelo.

»Kaj pa ti je?« sem zaklical sočutno na oni breg.

Toda tudi zdaj ni bilo nobenega odgovora z one strani.

Zdaj nisem več vzdržal, ampak sem skočil na drugi breg in pristopil k beli kepi ter rekel:

»Cencelj, kaj pa ti je?« Poklical sem ga s pravim imenom.

Doli za potokom se je krik najinih tovarišev zmerom bolj oddaljeval in bila sva čisto sama.

Tedaj je bel deček dvignil obraz. Videl sem, da ko njegove oči polne solza. Potem sem zaslišal njegov poltihi glas:

»Zakaj mi tudi ti praviš Potolčeni kramoh...?«

Njegov glas je bil trpek, kakršen še nikoli ni prišel iz njegovih ust. Ni bil podoben ne glasu prošnje, ne molitve, ne kletve. Slišal sem pa iz njega še neki drugi prizvok. Zdelo se mi je, da je rekel: »Zakaj me tudi ti zmerjaš za Potolčnega kramoha? Gotovo zato, ker sem velik, zapuščen sirotec...«

Čisto majhen, nebogljen in skrčen je čepel za grmovjem. Njegova hodna obleka je bila pokrita z velikimi zaplatami, ki jih tja ni prišla materina, ampak neka tuja roka.

Tedaj se mi je zasmilil. V mojem srcu se je nekaj utrgalo in šele nato sem mu mogel stisniti roko in mu vroče reči:

»Cencelj, jaz ti nikoli več ne bom tako rekel.«

Mogoče je prišlo to iz mene kakor pri-

ca, ko je iz zakristije privihral župnik, ki se je danes hitreje oblekel kakor po navadi.

In stopili so k Modrijanu, ki jim je v gornji sobi pripravil gostijo. Najprej so zvrnili silce žganja in se krepko odkrehnili, nato pa so se spravili k uživanju božjih dobrot ali tako zvanemu kosilu, ki je zahtevalo največ žrtev iz kurjega zaroda. Prijetno so mlaskali z jeziki, mojstrsko srkali mozeg iz kosti in tu pa tam poplaknili mastna grla s požirkom svetle rebule. Modrijanka je stregla v svoji lastni osebni, čeprav za to stvar ni bila ravno primerna, ker se je s svojim veličastnim truplom komaj prerivala med stoli. Brisala si je svoje mastne roke v predpasnik, soplja kakor kovaški meh, na njenem obrazu pa, ki ga je nebeški tesar sicer le na debelo obdelal, je sijalo zadovoljstvo, ko je videla, da so svatje naravnost s srčnimi občutki otepali plodove njene kuharske umetnosti. Kobilčec še zmeraj ni prišel do sape in ker je usoda nanesta, da je sedel poleg Peskarjevga Nandeta, mu je stregel kakor bolniku: natakala mu je, mu prigovarjala, naj se kar razmahne in mu celo ponudil v zamjenjavo kos piščanca, ki je bil po njegovem mnenju lep kakor rožica. Toda Nandeta je odklonil, kar je Kobilčerja pretreslo v dno duše, češ gotovo me bo nazna-

nil, v luknjo pojdem. Župnik je sedel na častnem mestu in ni črnil ne bele ne črne. Sem ter tja je segel v malho po pisan robec, si obrisal potno plešo, se gromko usekaval in se marljivo zalagal.

»Hja, piščančka pa, piščančka,« je zvr-golel, ko mu je Nanca ponudila lepo bedrce. »Saj, človek bi grešil, če bi zametaval tako lepe božje darove.«

»I seveda,« je rekel Pečan in stegnil vrat iz ovratnika, ki ga je nezasišano tiščal. Ta Pečanov vrat je bil sploh znamenitost zase: suh in dolg, po njem pa je še posebno pri jedi neumorno plesalo Adamovo jabolko in se je venomer ribalo od rob trdega ovratnika, da je Pečan trpel prave muke, toda prenašal jih je z vztrajnostjo in vdanostjo prvih mučnikov.

Medtem ko so se svatje gostili, je stal v trgovini zidar Štefuc, tiščal v roki frakelj in pasel mulo.

»To ti pa že rečem, Modrijan, ali jim mar nisem sorodnik? Pa ti povej!«

»Te, te, te, petnajst petelinov, seveda si. Sorodnik, sorodnik, kako pa ne, kako pa ne,« je drobil Modrijan, ki je vsako besedo najmanj dvakrat ponovil.

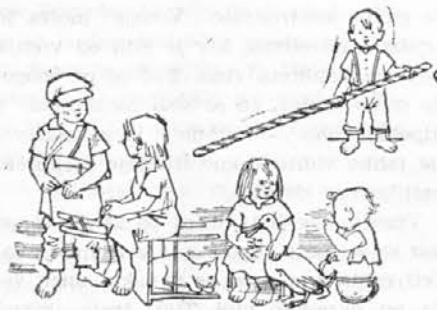
»No, povabil me pa niso!« je odbil Štefuc in razširil roke.

»Tja, to je pa vaša stvar, Štefuc, vaša stvar,« je rekel Modrijan, ki je narezal

MILE KLOPČIČ:

OTROCI SE LOVJE

Mesec trideset je dni, sta dela trinajst dni, trinajst dni se je znojil, a ko mesec je minil, je prinesel en belič, poln ga bil je ves mošnjic, pa kupili smo potic, vedro mleka, krvavic, pehar lešnikov, rozin, za nameček še cekin, manjka nam le črni kruh — ujel ga boš, če si od muh!

DRAGOTIN KETTE:

Krt modrijan

Nad zelenim travnikom je švigala sem ter tja lahkokrila lastovka in si lovila v zraku muh, mušic in drugih žuželk. Kar ugleda na tleh črnega krtka.

»Ej, ti, možiček črni!« mu zašebeta prezirljivo, »da si pameten kot jaz, bi ne iskal črvov pod zemljo, ampak zgoraj na belem dnevu. Glej, koliko jaz pomorim teh kmetičevih sovražnikov, ki mu objedajo listje in sadje. Kaj dobiš tam v zemlji? Skoraj nič!«

sega.

Mali, beli deček me je pogledal z očmi, ki so bile polne nejevere. Dolgo je tako gledal v moj obraz. Ta ga je najbrž prepričal, da govorim resnico, da mi gre od srca, zato me je čez nekaj časa prijel za roko in dahnil s komaj slišnim glasom: »Ali mi res ne boš nikoli več tako rekel?«

»Nikoli več, Cencelj!« sem ponovil še enkrat in zdaj mi je bilo mnogo laže. Nato sem še hitro dostavil: »In če ti bo kdo še tako rekel, ga bom nabil; le verjemi mi.«

Prijela sva se za roke in skupaj zapustila samotni kraj ter se tako pridružila tovarišem, ki so se igrali niže ob potoku. Med nama tedaj ni bilo nobene sence več.

Prenekateri tovariš je potem občutil moje pesti, če je kdaj izustil priimek Potolčeni kramoh.

Lena deklica

Pred davnim davnim časom sta živela babica in vnukinja. Babica se je tako postarala, da ni mogla več delati. Vnukinja pa je bila jako lena. Babica se je od leta do leta bolj starala in je slabela. A je le doživela pomlad in si mislila: »Treba je piti in jesti, zunaj ljudje že sejejo, tudi medve si bova morali kaj posejati.« In je to rekla vnukinji.

»Saj ni treba,« jo je zavrnila vnukinja. »Ti si itak že ostarela in na jesen boš umrla, a jaz, vidiš, bom dobila kakega dobrega človeka, ki me bo vzel k sebi. Kaj bi medve z žitom?«

In tako nista ničesar posejali.

Prišla je jesen. Ljudje so spravljali poljske prideleke.

Starka ni umrla in vnukinje ni nihče vzel v rejo. Trpeli sta lakoto.

Ali nekoč je prišla soseda, videla je, da babica in vnukinja nimata kaj jesti, in je rekla: »No, pa pridita k meni po kašo...« Soseda je odšla. Babica je rekla vnukinji: »Pojdi, vnučka, pa prinesi kaše!«

Vnukinja jo je zavrnila: »Ali je res treba, babica? Nemara ni dobra tista kaša...«

Babica in vnukinja sta vso zimo prestradali in bi bili skoraj umrli. A brž ko je prišla pomlad, je vnukinja odšla delat na njivo.

»Zakaj bi pa delala?« so se ji smejali sosede. »Saj je tvoja babica že stara in ne bo več dolgo živela. Tebe bo pa že kdo vzel v rejo. Kaj bi vedve z žitom?«

»Nak, njih je zavrnila vnukinja.« Zdaj pa že vem. Stari ljudje ne pravijo zaman: Če hočeš žeti, moraš sejati.»

LEVSTIK FRAN:

Psiček laja: hov, hov, hov!

Psiček laja: hov, hov, hov! Jutri pojdem spet na lov, na gorice po srnice in po zajce, po lisice, po volkove in volčice, po medvede, medvediče. Puške bodo pokale, zveri v gozdu stokale. Psiček laja: hov, hov, hov! Jutri pojdem spet na lov.

Uauac an lejon

(Tersko narečje)

Dan lejón e živu tu 'dnej skalnati jami. Pred jamo pa ne rastle 'dna velika bukva an mu zaperjala razgled. Tuó te lejóna ustečialo. Pa o parjime deblo s svojimi parkjami, za ga urúti. A bukva na se nejče pohniti.

Tuó e vidu uauac an e djau: »Mogočni kralj (re) usjeh bestej, če češ, čon narditi já tuó, k' ti ne moreš!«

Lejón e pohledu uauca smejóč se an mu nazat povjedu:

»Kuoó češ ti, božac, če še já ne morem!« Uauac o mouči, sljeze na bukvo pred jamo an jo začne razjedati. Razjeda an razjeda an po 'nem ljetu jo razjé. Bukva na spade na tla an uauac o rečé začude-nemu lejónu:

»Te vidiš, moje počasno an pacento djeuto to je buj močno kot tuója hitra muoč!«

Odgovorni urednik: Tedoldi Vojmir Tiska: Tiskarna L. Lucchesi - Gorica

ca, ko je iz zakristije privihral župnik, ki se je danes hitreje oblekel kakor po navadi.

In stopili so k Modrijanu, ki jim je v gornji sobi pripravil gostijo. Najprej so zvrnili silce žganja in se krepko odkrehnili, nato pa so se spravili k uživanju božjih dobrot ali tako zvanemu kosilu, ki je zahtevalo največ žrtev iz kurjega zaroda. Prijetno so mlaskali z jeziki, mojstrsko srkali mozeg iz kosti in tu pa tam poplaknili mastna grla s požirkom svetle rebule. Modrijanka je stregla v svoji lastni osebni, čeprav za to stvar ni bila ravno primerna, ker se je s svojim veličastnim truplom komaj prerivala med stoli. Brisala si je svoje mastne roke v predpasnik, soplja kakor kovaški meh, na njenem obrazu pa, ki ga je nebeški tesar sicer le na debelo obdelal, je sijalo zadovoljstvo, ko je videla, da so svatje naravnost s srčnimi občutki otepali plodove njene kuharske umetnosti. Kobilčec še zmeraj ni prišel do sape in ker je usoda nanesta, da je sedel poleg Peskarjevga Nandeta, mu je stregel kakor bolniku: natakala mu je, mu prigovarjala, naj se kar razmahne in mu celo ponudil v zamjenjavo kos piščanca, ki je bil po njegovem mnenju lep kakor rožica. Toda Nandeta je odklonil, kar je Kobilčerja pretreslo v dno duše, češ gotovo me bo nazna-

nil, v luknjo pojdem. Župnik je sedel na častnem mestu in ni črnil ne bele ne črne. Sem ter tja je segel v malho po pisan robec, si obrisal potno plešo, se gromko usekaval in se marljivo zalagal.

»Hja, piščančka pa, piščančka,« je zvr-golel, ko mu je Nanca ponudila lepo bedrce. »Saj, človek bi grešil, če bi zametaval tako lepe božje darove.«

»I seveda,« je rekel Pečan in stegnil vrat iz ovratnika, ki ga je nezasišano tiščal. Ta Pečanov vrat je bil sploh znamenitost zase: suh in dolg, po njem pa je še posebno pri jedi neumorno plesalo Adamovo jabolko in se je venomer ribalo od rob trdega ovratnika, da je Pečan trpel prave muke, toda prenašal jih je z vztrajnostjo in vdanostjo prvih mučnikov.

Medtem ko so se svatje gostili, je stal v trgovini zidar Štefuc, tiščal v roki frakelj in pasel mulo.

»To ti pa že rečem, Modrijan, ali jim mar nisem sorodnik? Pa ti povej!«

»Te, te, te, petnajst petelinov, seveda si. Sorodnik, sorodnik, kako pa ne, kako pa ne,« je drobil Modrijan, ki je vsako besedo najmanj dvakrat ponovil.

»No, povabil me pa niso!« je odbil Štefuc in razširil roke.

»Tja, to je pa vaša stvar, Štefuc, vaša stvar,« je rekel Modrijan, ki je narezal

stara pa se ti medtem doma z drugim poja, in že jo je odkuril. Doma je bil seveda joj. Ko se je streznil, se je zjokal in se sveto zaobljudil, da še kapljice ne bo več skrnil in da svoji Katarinici niti lasu ne bo več skrivil. Toda besede ni držal ne glede kapljice ne glede las. In tako je življenje drdralo po starem preizkušenem tiru, dokler se Katarinica nekega lepega dne ni prehladila, legla in do grla sita vseh sladkosti in bridkosti zakonskega življenja dala Štefucju popolno odvezo za vse njegove grehe, priporočila dušo in umrla. Štefuc se je po njeni smrti krepko lotil popivanja — in ker njegove stare ni bilo več med živimi, da bi se pojavila z drugimi, je seveda še krepkeje prijemal za tuje glave. Tako je minilo skoraj leto dni. Potem pa se je Štefuc nameril k Pečanu in začel obletavati Nanco, ampak Nanca je bila že oddana in vse Štefucove grožnje in lomastenje je bilo le bob ob steno. Tako je bil zdaj Štefuc v dno duše žalosten in ker se je pri njem žalost tako rada izprevrgla v besnost, je premišljal, ali naj kar pri priči stopi po stopnicah in zme-lje tisti Peskarjev voz, kakor je imenoval Ludvika. Toda ta pot mu je bila prahrantjena, kajti mlade svate so začele sr, beti pete in so že počasi kapljali po stopnicah in izbo. Prva sta prišla Pu-

ščarjev Tine in Luzarjeva Roza. Vrgla sta dvajsetico v avtomat, avtomat je zahrščeval, Tine je zgrabil Rozo okrog pasu in jo zavrtel. Prišla sta tudi mlada dva-

in se ustavila pri vratih. Nanca se je naslonila na rožance in gledala ples. Takrat pa je Štefucju šinila pametna misel v glavo. Stopil je k njej in dejal:

(Nadaljevanje sledi)